

Marc van den Tweel, directeur Natuurmonumenten

‘Zoeken naar slimme combinaties tussen natuur en drinkwater’

De drinkwaterbedrijven beheren zo’n 23.000 ha natuurgebied en zijn daarmee de vierde natuurbeheerder van ons land. Nu het kabinet het natuurbeleid herijkt, lijkt samenwerking met andere terreinbeheerders voor alle betrokkenen meerwaarde te kunnen opleveren. Natuurmonumenten is er helemaal klaar voor. ‘Want natuur hoeft andere activiteiten niet in de weg te zitten!’

De circa 23.000 ha natuurgebied die de drinkwaterbedrijven beheren, vallen grotendeels binnen het nationaal natuurnetwerk (de vroegere EHS) en/of Natura 2000. De sector is – na Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en de twaalf provinciale Landschappen – de vierde natuurbeheerder van ons land. Hiermee draagt de drinkwatersector in belangrijke mate bij aan de natuurdoelstellingen van het kabinet. Het ministerie van EZ wil dat het nieuwe natuurbeleid het maatschappelijk welzijn dient. Het kabinet gaat investeren in combinaties waarbij natuurwinst wordt gekoppeld aan belangen op het gebied van gezondheid, economie of (water)veiligheid. Voor de drinkwaterbedrijven biedt dit kansen, omdat er in veel waterwinningsgebieden al synergie tussen drinkwater en natuur bestaat.

Meerwaarde

Synergie tussen drinkwater en natuur begint bij de drinkwaterbron. De drinkwaterbedrijven hebben groot belang bij het zeker stellen en beschermen van de bronnen voor de drinkwatervoorziening: het grondwater en het oppervlaktewater. Natuur vormt een goede bescherming tegen vervuiling. De sector geeft hiermee ook invulling aan de in de Drinkwaterwet vastgelegde taak van zorg voor de drinkwaterbronnen. De bedrijven hebben verschillende strategieën om zekerstelling en bescherming van de bron te bereiken: natuur en bron in eigendom, natuur beheren/inrichten, grond- en oppervlaktewater beheren, effectgerichte maatregelen, enzovoort. Stuk voor stuk onderwerpen die ook spelen bij andere stakeholders op dit ter-

rein, zoals Natuurmonumenten. Algemeen directeur Marc van den Tweel geeft zijn visie op de belangrijkste natuurthema’s van dit moment.

Het natuurbeleid is aan verandering onderhevig; wat is daarbij de uitdaging voor Natuurmonumenten?

Van den Tweel: ‘De nieuwe Natuurwet is nog niet rond, maar we hebben er vertrouwen in dat dat in orde komt. Het goede nieuws is in ieder geval dat er voldoende geld is gereserveerd voor beheer. Bepaalde investeringen – zoals voor het natuurnetwerk – zijn doorgeschoven naar de toekomst en dat vinden we jammer. Aan de andere kant: ook wij begrijpen dat er in economisch barre tijden keuzes gemaakt moeten worden. Maar we zullen dit de

komende tijd kritisch blijven volgen: wij vinden dat eerdere afspraken moeten worden nagekomen.'

Tijd voor nieuwe denkpatronen

'Natuurmonumenten is in de kern een burger-organisatie, die opereert op het snijvlak tussen privaat en publiek. Wij zijn geen ZBO of uitvoeringsorgaan van de overheid. Ons budget is voor 30% afkomstig van leden, voor 30% van de overheid en voor 30% van andere bronnen, zoals sponsoring. Voor elke euro die we van de overheid krijgen, leggen we dus 2 euro eigen geld bij. Wij varen onze eigen koers, gericht op het veiligstellen van natuur. Daarbij zien we ook wel dat er bij natuurbeleid meer belangen spelen. Wij staan open voor combinaties, zoals horeca, toerisme, sport, landbouw, wonen, enzovoort. Als je natuur een toekomst wilt geven, zul je verbindingen met anderen moeten aangaan. Natuur zit economie niet in de weg, maar blijkt juist een belangrijke drager van economisch herstel. We moeten af van alleen maar de defensieve benadering van conserveren: de teloorgang van biodiversiteit afremmen. Wij willen niet altijd minder economie of recreatie, maar gewoon méér natuur en méér genieten! De huidige tijd vraagt om meer en sneller schakelen en nieuwe denkpatronen. Het is niet meer 'of, of', maar 'en, en', in een zoektocht naar evenwicht tussen ecologie en economie.'

Hoe wilt u dat aanpakken?

Van den Tweel: 'Er is een parallel tussen drinkwater en natuur. Beide worden vaak als te vanzelfsprekend gezien. Drinkwater komt altijd uit de kraan en is goedkoop. Natuur is er en is van iedereen. Die vliegers gaan niet meer op. Er is energie en aandacht nodig om drinkwater en natuur te organiseren, en kwalitatief en kwantitatief op orde te krijgen. Dat moet meer maatschappelijke waardering krijgen. Het is de klassieke waardeparadox: water en natuur zijn in termen van welzijn en overleven veel essentiëler voor een mens dan bijvoorbeeld een mooie diamant. Maar de prijs per eenheid water of natuur ligt onnoemelijk veel lager. Dat mag van ons dus best anders. Dat kunnen we organiseren door de betrokkenheid van mensen met natuur te verhogen. Natuurmonumenten kiest voor een aanpak die aansluit bij de beleving en actuele behoeften van de Nederlanders.'

Alleen hameren op de intrinsieke waarde van natuur is niet voldoende; je zult natuur moeten verbinden met andere maatschappelijke sectoren. Wij positioneren natuur dus ook als 'sportschool' in de buitenlucht of als plek voor kinderen om te ravotten. Natuur betekent gezondheid, dus dat biedt bijvoorbeeld mogelijkheden voor verbindingen met zorgverzekeraars. En ga zo maar door.'

Hoe ziet u de rol van de drinkwaterbedrijven in het natuurbeheer?

Van den Tweel: 'Als je spreekt over meerwaarde van natuur, biedt het leveren van ecosysteemdiensten grote kansen. En dat is iets waar de drinkwaterbedrijven al ruim mee bezig zijn. In veel waterwinningsgebieden wordt drinkwaterproductie gekoppeld aan recreatie en natuurbeleving. Voor de komende tijd is onze gezamenlijke uitdaging om de economische waarde van natuurbeheer helder uit te dragen.'

Waar ziet u mogelijkheden voor samenwerking?

Van den Tweel: 'Terreinbeherende organisaties of TBO's moeten elkaar beter gaan vinden in de uitvoering; dat levert meerwaarde op voor de samenleving. Daarvoor zijn geen fusies nodig, maar met het slim combineren van taken kun je een heel eind komen. De efficiencywinst zit 'm in het ontdebellen van de uitvoerende organisaties op beheerniveau: gezamenlijk uitbesteden van werk of het delen van materieel, bijvoorbeeld. Met als doel: beter beheer van de natuur tegen lagere kosten, betere toegankelijkheid voor het publiek en goede uitvoering van andere functies, zoals drinkwaterwinning.'

U heeft samen met Staatsbosbeheer en de provinciale Landschappen onderzoek gedaan naar mogelijkheden voor meer samenwerking tussen de TBO's, wat is daar uitgekomen?

Van den Tweel: 'Het ligt voor de hand dat de TBO's zoals Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, De12Landschappen en de drinkwaterbedrijven nauwer gaan samenwerken. In een aantal onderzoeken is gekeken naar meerwaarde en voordelen door schaalgrootte in de uitvoering en het beheer, lokaal, regionaal of centraal. Sommige zaken gebeuren in de praktijk al. Met Vitens is bijvoorbeeld uit efficiency-overwegingen afgesproken dat wij het beheer doen van hun waterwinningslocatie

Heumensoord bij Nijmegen. Het doel is overigens nooit puur bezuinigen: wij willen méér geld kunnen besteden aan natuur.'

Tot slot, Vewin en Natuurmonumenten hebben een aantal gezamenlijke dossiers, waaronder het Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en de nieuwe Omgevingswet. *Wat is uw positie op die punten?*

Van den Tweel: 'In principe zijn wij blij met de nieuwe Omgevingswet. Decennia van bureaucratisering hebben op veel terreinen geleid tot veel regels. De nieuwe wetgeving geeft kaders en schetst contouren: je moet je nog steeds behoorlijk gedragen, maar er is wat meer ruimte. Het grote risico is dat men die ruimte vervolgens via de achterdeur gaat dichtstoppen met allerlei maatregelen van bestuur, die niet vanuit een integrale visie worden opgesteld. Je hebt dus wel een goede Natuurwet nodig, net zoals er een goede Drinkwaterwet is. In ieder geval lijkt de bestuurlijke afweging nu dichter bij de burgers te komen, en dat juichen wij toe.'

Europa: robuustere aanpak nodig

'Wat Europa betreft: wij hebben een gecompliceerde verhouding met de landbouw. De vergroening van het landbouwbeleid is noodzakelijk voor het verbeteren van de biodiversiteit. Het platteland moet groener: meer natuur, meer verbindingen, minder fosfaten en minder bestrijdingsmiddelen. Daarbij heb je de boeren absoluut nodig. Er gaat in Europa veel subsidie naar het groener maken van de landbouw, met magere resultaten. De soortenrijkdom in Nederland is de afgelopen decennia enorm afgenomen. Met alleen bloemenakkertjes en een spuitvrije zone van 1 m langs een sloot ga je het niet redden; wat ons betreft is nu een robuustere aanpak nodig. Op dat gebied kunnen Vewin en Natuurmonumenten dus prima samen optrekken.'

'NATUUR BLIJKT
EEN BELANGRIJKE
DRAGER VAN ECONO-
MISCH HERSTEL'
